

Jongeren en werk
(14-15-16 en 17-jarigen)

Techniek Nederland

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Wie zijn jongeren en waar moet rekening mee worden gehouden? 4
   - 2.1 Wie zijn jonge werknemers? 4
   - 2.2 De Arbowet en de Arbeidstijdenwet 4
   - 2.3 RI&E en jongeren 4

3. Wat mag een jonge werknemer wel en niet doen? 4
   - 3.1 Verboden werkzaamheden voor alle jongeren 4
   - 3.2 Jongeren van 14 en 15 jaar 4
     - *3.2.1 Regulier werk* *4*
     - *3.2.2 Beroepsstage* *4*
   - 3.3 Jongeren van 16 en 17 jaar 5
     - *3.3.1 Algemene regels* *5*
     - *3.3.2 Verboden werkzaamheden* *5*
     - *3.3.3 Werktijden* *5*
     - *3.3.4 Werken op de bouwplaats* *6*

4. Onderwijs mag niet worden belemmerd 6

5. Samenvatting 6

6. Begrippen en nadere toelichting 6
   - 6.1 Deskundig toezicht 6
   - 6.2 Risicovol werk 6
   - 6.3 Risicovol werk en jongeren 6

7. Uitdagingen en oplossingen bij begeleiding van stagiairs 6
   - 7.1 Begeleiding organiseren op passend niveau 7
   - 7.2 Inzet van deskundige praktijkbegeleiders 7
   - 7.3 Samenwerking tussen bedrijven 7
   - 7.4 Gefaseerde start, afgestemd op leeftijd en risiconiveau 7
   - 7.5 Duidelijke taakafbakening en instructie 7
   - 7.6 Samenvatting 7

Bijlage 1: Tabel welk werk jeugdigen wel en niet mogen doen 8

Bijlage 2: Jeugdigen en gevaarlijke stoffen 10

1. Inleiding

In de installatiebranche werken relatief veel jongeren van 14, 15, 16 en 17 jaar. Deze groep vormt een bijzondere categorie werknemers. Jongeren zijn vaak speelser en beweeglijker, hebben minder besef van risico's, een minder ontwikkeld verantwoordelijkheidsgevoel en vooral minder ervaring met arbeidssituaties.

Kinderen jonger dan 15 jaar mogen slechts onder zeer strikte voorwaarden arbeid verrichten. Dit hoofdstuk beperkt zich daarom tot jongeren van 14 (in situaties van een beroepsstage), 15, 16 en 17 jaar. Voor de overzichtelijkheid worden uitsluitend de belangrijkste en algemeen geldende regels behandeld.

2. Wie zijn jongeren en waar moet rekening mee worden gehouden?

2.1 Wie zijn jonge werknemers?

De wet- en regelgeving maakt onderscheid tussen:
- **Jongeren:** werknemers jonger dan 18 jaar
- **Jeugdigen:** werknemers van 16 of 17 jaar
- **Kinderen:** werknemers van 15 jaar en jonger

Voor deze groepen gelden verschillende regels.

2.2 De Arbowet en de Arbeidstijdenwet

De Arbowet beschouwt jongeren als een bijzondere categorie werknemers, omdat zij zich lichamelijk en geestelijk nog ontwikkelen. Het werk moet passen bij hun leer- en vormingsproces en mag deze ontwikkeling niet schaden.
De Arbeidstijdenwet bepaalt wanneer en hoe lang jongeren mogen werken en stelt grenzen aan werktijden, rusttijden en nachtarbeid.

2.3 RI&E en jongeren

Bij het opstellen van een RI&E moet expliciet aandacht worden besteed aan jongeren. In de RI&E-rapportage moet worden vastgelegd welke aanvullende maatregelen zijn genomen om risico's voor jongeren te voorkomen.

Vragen die daarbij aan bod komen:
- Wat is de leeftijd van de jongere?
- Welke specifieke risico's zijn er op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn?
- Hoe ziet de werkplek eruit?
- Met welke stoffen, biologische agentia en fysische factoren krijgt de jongere te maken?
- Hoe lang is de jongere hieraan blootgesteld?
- Welke arbeidsmiddelen worden gebruikt en zijn deze geschikt?
- Zijn er voldoende en passende persoonlijke beschermingsmiddelen?
- Welke werkzaamheden worden verricht en zijn deze geschikt voor jongeren?
- Is er voldoende deskundig toezicht?
- Welke opleiding en ervaring heeft de jongere?

Let op: Als veilig werken niet kan worden gegarandeerd, mag een jongere geen arbeid verrichten.

3. Wat mag een jonge werknemer wel en niet doen?

3.1 Verboden werkzaamheden voor alle jongeren

Alle jongeren mogen niet werken met of blootgesteld worden aan:
- Gevaarlijke stoffen
- Ioniserende of niet-ioniserende straling
- Schadelijk lawaai
- Schadelijke trillingen
- Gevaarlijke biologische agentia

3.2 Jongeren van 14 en 15 jaar

3.2.1 Regulier werk

Een 15-jarige mag zelfstandig licht, niet-industrieel werk verrichten. Voor 14-jarigen is regulier werk in principe niet toegestaan, met zeer beperkte uitzonderingen.
Licht, niet-industrieel werk is werk dat:
- Niet gevaarlijk is
- Niet te zwaar is bv niet meer dan 10 kilo tillen en niet meer dan 20 kilo duwen/trekken
- Geen risico vormt voor de gezondheid of ontwikkeling
- Niet plaatsvindt in een fabriek
- Niet met of in de omgeving van machines wordt uitgevoerd

Regulier werk voor 14- en 15-jarigen vindt niet plaats op een bouwplaats.

Werktijden 15-jarigen
- Werk tussen 07.00 en 19.00 uur (vakantie tot 21.00 uur)
- Schooldagen: maximaal 2 uur
- Niet-schooldagen en vakantiedagen: maximaal 8 uur
- Maximaal 12 uur per week tijdens schoolweken
- Maximaal 40 uur per week tijdens vakanties
- Zondagwerk alleen met een vrije zaterdag en minimaal 5 zondagen vrij per 16 weken
- 6 vakantieweken per jaar waarvan maximaal 4 weken aaneengesloten werken

3.2.2 Beroepsstage

Een 14- of 15-jarige mag een beroepsstage lopen als onderdeel van het onderwijs, mits:
- Er een geldige stageovereenkomst is of
- er sprake is van vervangende leerplicht die door de gemeente is goedgekeurd
- Ouders of verzorgers hebben ingestemd door ondertekening stageovereenkomst

Tijdens een stage mogen lichte werkzaamheden worden uitgevoerd, ook in een industriële omgeving of op een bouwplaats, mits:
- Het werk niet gevaarlijk is
- Het werk niet te zwaar is
- Het werk niet schadelijk is
- De werkzaamheden uitsluitend onder voortdurende begeleiding plaatsvinden

Werktijden tijdens beroepsstage
- Maximaal 7 uur per dag
- Maximaal 35 uur per week
- Schooltijd telt mee als arbeidstijd
- Geen arbeid op zondag
- Minimaal 14 uur aaneengesloten dagelijkse rust (werk alleen toegestaan tussen 07.00 en 19.00 uur).

Voor de meest actuele informatie zie:
Rijksoverheid – Mag ik beroepsstage lopen als ik 14 of 15 jaar ben?

Voorbeelden van toegestane werkzaamheden

Observeren en leren
- Meekijken met een monteur tijdens installatiewerkzaamheden
- Uitleg krijgen over installaties, tekeningen en werkprocessen
- Volgen van werkoverleggen of veiligheidsinstructies

Ondersteunende werkzaamheden
- Opruimen van lichte materialen en afval (zonder gevaarlijke stoffen)
- Sorteren van materialen en gereedschappen
- Aangeven van gereedschap of onderdelen
- Klaarzetten van materialen op aanwijzing van de begeleider

Voorbereidend werk
- Aftekenen van boorgaten of leidingtracés (zonder zelf te boren)
- Controleren of materialen compleet zijn
- Eenvoudige montagehandelingen zonder risicovol gereedschap
- Helpen bij het uitpakken van materialen

Administratief en organisatorisch
Eenvoudige administratieve werkzaamheden in de bouwkeet
- Invullen van checklists of werkbonnen onder begeleiding
- Helpen bij logistieke voorbereiding

3.3 Jongeren van 16 en 17 jaar

3.3.1 Algemene regels

Voor 16- en 17-jarigen wordt geen onderscheid gemaakt tussen regulier werk, stage of BBL. Dezelfde wettelijke regels zijn van toepassing.
Kernvoorwaarden:
- Het werk, de werkplek, gereedschappen en machines moeten veilig zijn ingericht voor jongeren
- Risicovolle werkzaamheden zijn alleen toegestaan onder deskundig toezicht, zie paragraaf 6.1 Deskundig toezicht
- De toezichthouder ziet erop toe dat de jongere veilig werkt en dat geen onveilige situaties ontstaan
- De werkgever inventariseert in de RI&E of het werk risico's voor 16- en 17-jarigen bevat en bepaalt welke maatregelen nodig zijn om het werk veilig te kunnen uitvoeren
- Het werk mag het volgen van onderwijs niet belemmeren

3.3.2 Verboden werkzaamheden

Altijd verboden:
- Giftige, kankerverwekkende of mutagene stoffen[1]
- Stoffen die zich ophopen in het lichaam
- Gevaarlijke biologische agentia (zoals legionella)
- Werk onder overdruk
- Gemiddelde geluidsbelasting per dag van 85 dB(A) of hoger
- Schadelijke trillingen of straling

3.3.3 Werktijden

- Maximaal 9 uur per dienst
- Maximaal 45 uur per week
- Gemiddeld 40 uur per week over 4 weken
- Minimaal 12 uur aaneengesloten rust per dag, waarvan in elk geval de periode tussen 23.00 en 06.00 uur deel uitmaakt
- Wekelijkse rust minimaal 36 uur
- Beperkt werken op zondag (minimaal 13 vrije zondagen per jaar)
- Bij zondagarbeid in een schoolweek: zaterdag vrij

Schooltijd telt mee als arbeidstijd bij de berekening van de maximale arbeidsduur voor 16- en 17-jarigen. In de CAO Technisch Installatiebedrijf wordt in artikel 72 lid 2 vermeld, dat een werknemer van 17 jaar of ouder met een leerarbeidsovereenkomst die een BBL-opleiding volgt op niveau 2, 3 of 4, recht heeft op doorbetaling van loon tijdens de scholingsdag. Indien er geen onderwijs wordt gevolgd, geldt deze dag als een reguliere werkdag en is de werknemer verplicht arbeid te verrichten.

1 Voldoet aan criteria voor een of meer van de volgende gevarenaanduidingen als bedoeld in EG-verordening indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels: H-zinnen 300, 301, 310, 311, 317, 330, 331, 334, 340, 341, 350, 350i, 351, 360, 360F, 360D, 360FD, 360Fd, 360Df, 361, 361f, 361d, 361fd, 362, 370, 371, 372 of 373.

3.3.4 Werken op de bouwplaats

16- en 17-jarigen mogen werken of stage lopen op een bouwplaats, mits:

1. Het werk niet verboden is
2. Risicovol werk uitsluitend onder deskundig toezicht wordt uitgevoerd

4. Onderwijs mag niet worden belemmerd

Ook bij een BBL-opleiding geldt:

- Schooldagen moeten gevolgd kunnen worden
- Werk- en rusttijden moeten worden gerespecteerd

5. Samenvatting

- Jongeren vormen een bijzondere risicogroep
- Voor 14- en 15-jarigen is onderscheid tussen regulier werk en stage essentieel
- Voor 16- en 17-jarigen geldt dit onderscheid niet
- Risicovol werk is alleen toegestaan onder deskundig toezicht
- Onderwijs mag nooit in het gedrang komen

Werkgevers moeten zorgen voor:

- Een actuele en specifieke RI&E
- Duidelijke en begrijpelijke instructies
- Een juiste toepassing van deskundig toezicht

6. Begrippen en nadere toelichting

6.1 Deskundig toezicht

Deskundig toezicht betekent dat:

- De toezichthouder aantoonbaar vakbekwaam en ervaren is.
- De toezichthouder bekend is met het werk en met de specifieke risico's voor jongeren.
- Vooraf duidelijke en begrijpelijke instructies worden gegeven.
- De toezichthouder in directe nabijheid aanwezig is.
- De toezichthouder de werkzaamheden actief volgt en daarbij erop let dat de jongere geen gevaar loopt en geen gevaarlijke situaties veroorzaakt.
- De toezichthouder direct ingrijpt bij onveilige situaties.
- De toezichthouder toeziet op het correct gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (in geval het toegestaan is om werkzaamheden uit te voeren waarbij persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt moeten worden).

Hoe risicovoller het werk of hoe minder ervaring de jongere heeft, hoe intensiever het toezicht moet zijn.

6.2 Risicovol werk

Van risicovol werk is sprake wanneer werkzaamheden een verhoogde kans hebben op letsel of gezondheidsschade en extra beschermende maatregelen nodig zijn.
Werkzaamheden worden in ieder geval als risicovol aangemerkt wanneer:

- Er op hoogte wordt gewerkt of sprake is van valgevaar
- Er wordt gewerkt met machines of gevaarlijke arbeidsmiddelen
- Er wordt gewerkt met gevaarlijke stoffen
- Er elektrische risico's aanwezig zijn
- De werkomgeving onoverzichtelijk of veranderlijk is
- Er sprake is van zware fysieke belasting
- Er wordt gewerkt met verhoogd lawaai, trillingen of stof
- Het werk plaatsvindt in besloten of slecht toegankelijke ruimten
- Het dragen van PBM's noodzakelijk is

6.3 Risicovol werk en jongeren

14- en 15-jarigen

- Risicovol werk is niet toegestaan, ook niet onder toezicht
- Alleen lichte, niet-gevaarlijke werkzaamheden zijn toegestaan onder voortdurende begeleiding

16- en 17-jarigen

- Risicovol werk is toegestaan onder deskundig toezicht
- Het werk is vooraf beoordeeld in de RI&E
- Passende instructies zijn gegeven
- Een deskundige toezichthouder is in directe nabijheid aanwezig

Praktische vuistregel voor de installatiebranche
Als een taak zonder extra maatregelen niet veilig door een onervaren werknemer kan worden uitgevoerd, is sprake van risicovol werk. Twijfelgevallen worden altijd als risicovol behandeld en expliciet beoordeeld in de RI&E.

7. Uitdagingen en oplossingen bij begeleiding van stagiairs

Veel installatiebedrijven willen stagiairs graag een kans geven, maar lopen in de praktijk aan tegen de wettelijke eis van deskundige begeleiding en bij jonge stagiairs de voortdurende begeleiding. Personeelstekorten en hoge werkdruk maken het organiseren van dit toezicht niet altijd eenvoudig.

Tegelijkertijd is stage-ervaring essentieel om jongeren te enthousiasmeren voor een toekomst in de techniek en de instroom van nieuw vakmanschap te vergroten.

Bedrijven kunnen dit spanningsveld op een veilige en wettelijk verantwoorde manier aanpakken door bewuste keuzes te maken in de organisatie van begeleiding.

7.1 Begeleiding organiseren op passend niveau

Voor 16- en 17-jarigen geldt geen onderscheid tussen regulier werk, stage of BBL. Niet-risicovolle werkzaamheden mogen zij zelfstandig uitvoeren. Voor risicovolle werkzaamheden is deskundig toezicht wettelijk verplicht. Dit toezicht kan organisatorisch worden ingericht op team- of projectniveau, mits een ervaren en vakbekwame medewerker in de directe nabijheid aanwezig is, actief toezicht houdt en direct kan ingrijpen.

Voor 14- en 15-jarigen gelden strengere regels. Zij mogen tijdens een beroepsstage uitsluitend lichte, niet-gevaarlijke werkzaamheden verrichten en alleen onder directe en voortdurende begeleiding. Zelfstandig werken is niet toegestaan en de begeleiding moet intensief en structureel zijn ingericht.

7.2 Inzet van deskundige praktijkbegeleiders

Door medewerkers op te leiden en (deels) vrij te roosteren als praktijkbegeleider kan deskundig toezicht structureel en aantoonbaar worden geborgd. Deze begeleiders zijn aantoonbaar vakbekwaam en ervaren, kennen de specifieke risico's voor jongeren en hebben daadwerkelijk tijd en ruimte om toezicht te houden. Dit verlaagt de druk op de werkvloer en vergroot de veiligheid.

7.3 Samenwerking tussen bedrijven

Regionale samenwerking of leerwerkcollectieven kan helpen bij het organiseren van begeleiding en het delen van kennis en capaciteit. Daarbij blijft altijd gelden dat het bedrijf waar de stagiair op dat moment werkzaam is, verantwoordelijk blijft voor voldoende en deskundig toezicht op de werkplek.

7.4 Gefaseerde start, afgestemd op leeftijd en risiconiveau

Een stage of leerwerkplek moet gefaseerd worden ingericht en afgestemd zijn op de leeftijd van de stagiair en het risiconiveau van de werkzaamheden. Voor 14- en 15-jarigen betekent dit dat de stage start in een veilige, overzichtelijke en gecontroleerde leeromgeving, zoals het magazijn, de werkplaats of bij voorbereidende en ondersteunende werkzaamheden. Inzet op een bouwplaats of klantlocatie is alleen toegestaan als het gaat om lichte, niet-gevaarlijke werkzaamheden én als voortdurende en directe begeleiding aantoonbaar is geregeld. Zelfstandig meedraaien op de bouwplaats is voor deze leeftijdsgroep niet toegestaan.

Voor 16- en 17-jarigen geldt dat zij niet-risicovolle werkzaamheden zelfstandig mogen uitvoeren. Bij risicovolle werkzaamheden is deskundig toezicht verplicht. Inzet op de bouwplaats of bij klanten is toegestaan, mits het werk veilig is ingericht, vooraf duidelijke instructies zijn gegeven en een deskundige toezichthouder in de directe nabijheid aanwezig is.

7.5 Duidelijke taakafbakening en instructie

Heldere werkafspraken, duidelijke instructies en het werken met taakomschrijvingen en checklists ondersteunen een veilige inzet van stagiairs. Deze middelen zijn altijd aanvullend op het wettelijk vereiste toezicht en kunnen dit toezicht niet vervangen, zeker niet bij jonge stagiairs of bij risicovolle werkzaamheden.

7.6 Samenvatting

Door begeleiding bewust te organiseren en af te stemmen op leeftijd, ervaring en het risiconiveau van het werk, kunnen installatiebedrijven stagiairs veilig laten meedraaien én blijven investeren in de instroom van nieuw technisch talent.

Bijlage 1: Tabel welk werk jeugdigen wel en niet mogen doen

Jeugdigen regelgeving (Rijksoverheid)
*ODT = Onder Deskundig Toezicht

Onderwerp (voorbeelden)	13/14 jaar	15 jaar	14/15 jaar beroepsstage	16/17 jaar
Lichte werkzaamheden in veilige werkomgeving	Toegestaan	Toegestaan	Toegestaan	Toegestaan
Werken in een fabriek	Verboden	Verboden	Tijdens een stage mag je als 14- of 15-jarige ook lichte werkzaamheden doen in een industriële omgeving. Dit betekent dat je in een fabriek mag werken. Deze werkzaamheden mogen niet te zwaar zijn of gevaar opleveren. Ook mogen de werkzaamheden niet schadelijk zijn voor je gezondheid. Je mag dit werk alleen onder begeleiding doen.	ODT
Werken met of in de omgeving van machines	Verboden	Verboden	Tijdens een stage mag je als 14- of 15-jarige ook lichte werkzaamheden doen in een industriële omgeving. Dit betekent dat je met machines mag werken. Je mag dit werk alleen onder begeleiding doen.	ODT
Werken met gevaarlijke en/of giftige stoffen	Verboden	Verboden	Verboden	ODT (zie bijlage 1)
Dingen tillen die zwaarder zijn dan 10 kilo	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Dingen duwen of trekken van meer dan 20 kilo	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Vrachtwagens laden of lossen	Verboden	Verboden	Deze werkzaamheden mogen niet te zwaar zijn of gevaar opleveren. Je mag dit werk alleen onder begeleiding doen.	ODT
Werken in een omgeving waar gevaar voor instorting bestaat	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Werken aan of in de buurt van hoogspanningsleidingen	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Werken met stoffen die kunnen ontploffen, irriterend of bijtend zijn	Verboden	Verboden	Verboden	ODT (zie bijlage 1)
Werken met stoffen waarvan op de verpakking staat dat de stof schadelijk is, met de toevoeging ‘onherstelbare effecten niet uitgesloten'	Verboden	Verboden	Verboden	ODT (zie bijlage 1)
Werken met persgassen, onder druk vloeibaar gemaakte gassen en opgeloste gassen	Verboden	Verboden	Verboden	ODT (zie bijlage 1)
Werken aan of met kuipen, bassins, leidingen of reservoirs met 1 of meer van deze bovenstaande gassen	Verboden	Verboden	Verboden	ODT (zie bijlage 1)
Werken met artikelen die kunnen ontploffen, zoals vuurwerk	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Het besturen van een trekker en het aan- of afkoppelen van aanhangwagens of werktuigen	Verboden	Verboden	Het besturen van een trekker is verboden, maar het aan- of afkoppelen is toegestaan. Deze werkzaamheden mogen niet te zwaar zijn of gevaar opleveren. Je mag dit werk alleen onder begeleiding doen.	ODT
Eentonig werk doen, waarvoor je als werknemer per stuk krijgt betaald	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Aan een machine of lopende band staan waarbij je als werknemer niet zelf het werktempo kan bepalen	Verboden	Verboden	ODT	ODT
Met een trekker rijbewijs en een trekker de openbare weg op.	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Werken met of in de omgeving van mechanische arbeidsmiddelen waarbij brand-, elektrocutie-, knel, snij- of valgevaar bestaat	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Werken op hoogte	Verboden	Verboden	Verboden	ODT
Het permanent dragen van PBM’s	Verboden	Verboden	ODT	ODT
Met arbeidsmiddelen zoals elektrische gereedschappen en machines	Verboden	Verboden	ODT	ODT

Jeugdigen regelgeving (Rijksoverheid) vervolg
*ODT = Onder Deskundig Toezicht

Onderwerp (voorbeelden)	13/14 jaar	15 jaar	14/15 jaar beroepsstage	16/17 jaar
Werken met giftige stoffen met de volgende eigenschappen: • Giftig; • Sensibiliserend (stoffen - ook wel allergenen genoemd - die kunnen leiden tot overgevoeligheid als je er vaker mee in contact komt); • Kankerverwekkend; • Mutageen (stoffen die het DNA kunnen veranderen); • Schadelijk voor de voortplanting (stoffen die schadelijk zijn voor de vruchtbaarheid of het ongeboren kind).	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden
Werken met bestrijdingsmiddelen zoals gewasbeschermingsmiddelen of biociden. Is een gewas met bestrijdingsmiddelen bespoten, dan mag je 14 dagen niet met dit gewas te maken hebben. Enkele bestrijdingsmiddelen zijn minder gevaarlijk. Daarbij is het wel toegestaan om binnen 14 dagen na gebruik ervan met het bespoten gewas te werken. Dit is dan te lezen op het etiket van het gewasbeschermingsmiddel. Ook mag je niet werken met of aan kuipen, bassins, leidingen of waterbakken met daarin één of meer giftige stoffen, zoals bestrijdingsmiddelen	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden
Werken met stoffen die zich in het lichaam ophopen of slecht zijn voor de gezondheid. Deze zijn te herkennen aan de gevaar aanduiding op het etiket die begint met H3	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden
Biologische agentia (virussen, bacteriën die ernstige ziekten bij mensen kunnen veroorzaken) van categorie 3 en 4. Ook voor deze stoffen geldt dat jongeren niet mogen werken met of aan kuipen, bassins, leidingen of waterbakken met daarin een of meer gevaarlijke stoffen	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden
Werken in besloten ruimten	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden
Werken met straling. Werken met toestellen die schadelijke niet-ioniserende elektromagnetische straling kunnen uitzenden	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden
Werken op lawaaiige plekken >85dB(A). Het dagelijkse contact met lawaai moet gemiddeld lager zijn dan 85 decibel. Ook met gehoorbeschermers mag het geluid deze grens niet bereiken	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden
Werken met trillingen. Werken met apparatuur die zo trilt dat de gezondheid gevaar loopt	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden
Als je jonger bent dan 18 jaar bent mag je niet werken tussen 23.00 en 06.00 uur. Voor jongeren van 16 of 17 jaar gelden uitzonderingen voor: • Jeugdig defensiepersoneel; • Leerlingen in de binnenvaart; • Leerlingen brood- of banketbakker.	Verboden	Verboden	Verboden	Verboden

Ouders en werkgever zijn verantwoordelijk

Je werkgever én je ouders of verzorgers zijn beiden verantwoordelijk voor de naleving van de regels voor kinderen die werken. De Nederlandse Arbeidsinspectie kan zowel de werkgever als de ouders een boete geven als ze zich niet aan deze regels houden.

Bijlage 2: Jeugdigen en gevaarlijke stoffen

AB Artikel 4.105 . Arbeidsverboden voor gevaarlijke stoffen en biologische agentia

- Jeugdige werknemers verrichten geen arbeid met of worden niet blootgesteld aan een gevaarlijke stof die voldoet aan criteria voor een of meer van de volgende gevarenaanduidingen als bedoeld in EG-verordening indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels: H-zinnen 300, 301, 310, 311, 317, 330, 331, 334, 340, 341, 350, 350i, 351, 360, 360F, 360D, 360FD, 360Fd, 360Df, 361, 361f, 361d, 361fd, 362, 370, 371, 372 of 373.
- Jeugdige werknemers verrichten geen arbeid met of worden niet blootgesteld aan biologische agentia van categorie 3 of 4, bedoeld in afdeling 9 van dit hoofdstuk.
- Voorts verrichten jeugdige werknemers geen arbeid aan of met kuipen, bassins, leidingen of reservoirs waarin zich een of meer van de in het eerste of tweede lid bedoelde stoffen of biologische agentia bevinden.

Artikel 4.106. Deskundig toezicht bij arbeid met gevaarlijke stoffen

Jeugdigen mogen onder deskundige toezicht de volgende werkzaamheden wel uitvoeren:

a arbeid verrichten met een gevaarlijke stof die voldoet aan criteria voor een van de volgende gevarenaanduidingen als bedoeld in EG-verordening indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels: H-zinnen 200, 201, 202, 203, 204, 205, 220, 221, 222, 224, 225, 240, 241, 242, 314, 315, 318, 319 of 335, of de bijzondere aanduidingen: EUH070 of EUH071;

b. arbeid verrichten met persgassen, onder druk vloeibaar gemaakte gassen, door sterke temperatuurverlaging vloeibaar gemaakte gassen en opgeloste gassen;

c. arbeid verrichten aan of met kuipen, bassins, leidingen of reservoirs waarin zich een of meer van de onder a of b bedoelde stoffen of gassen bevinden;

d. artikelen die ontplofbare stoffen, bedoeld in artikel 2.2, onderdeel e, bevatten, vervaardigen of hanteren.

Colofon

Auteur:
mr. Mari Garcia onder begeleiding van Arbotechniek (Indy van Raaij) en Techniek Nederland Advies

Vormgeving en productie
Techniek Nederland

Fotografie
Twan de Veer omslag
Herbert Wiggerman pagina 3

© Techniek Nederland, juni 2026

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, film, elektronisch, op geluidsband of op welke andere wijze ook en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Techniek Nederland.

De inhoud van deze publicatie is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Toch kan het risico van onduidelijkheden of onjuistheden niet geheel worden vermeden. Techniek Nederland sluit iedere aansprakelijkheid uit voor zowel de schade die mocht voortvloeien uit het gebruik van deze gegevens, als schade die zou kunnen ontstaan als gevolg van onvolledigheden, onjuistheden of onvolkomenheden in deze publicatie.

Techniek Nederland

De makers van morgen

www.techniekneder land.nl